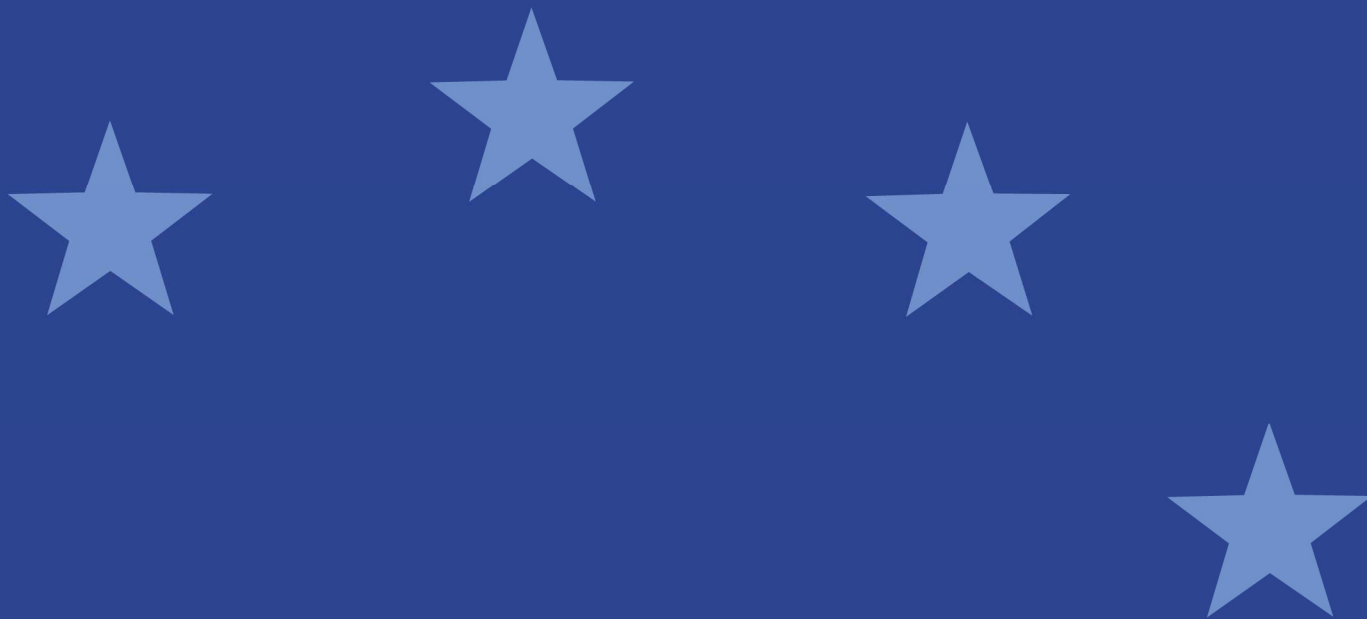

European Securities and
Markets Authority

Gairės

Gairės dėl tam tikrų MiFID tinkamumo (suitability) reikalavimų aspektų

Turinys

I.	Taikymo sritis _____	3
II.	Sąvokos _____ Error! Bookmark not defined.	
III.	Tikslas _____	4
IV.	Gairių laikymosi ir pranešimų teikimo išsipareigojimai _____	4
V.	Gairės dėl tam tikrų MiFID tinkamumo reikalavimų aspektų _____	4
V.I	Klientų informavimas apie tinkamumo vertinimą _____	4
V.II	Klientams ir investicijoms suprasti būtinos priemonės _____	5
V.III	Finansų maklerio įmonių darbuotojų kvalifikacija _____	6
V.IV	Informacijos, kurią reikia surinkti iš klientų, išsamumas (proporcingumas) _____	7
V.V	Informacijos apie klientą patikimumas _____	10
V.VI	Informacijos apie klientą atnaujinimas _____	11
V.VII	Informacija apie klientą, kurią turi pateikti juridiniai asmenys ar grupės _____	11
V.VIII	Investicijos tinkamumui užtikrinti būtinos priemonės _____	12
V.IX	Informacijos saugojimas _____	13

I. Taikymo sritis

Kam taikomos šios gairės?

1. Šios gairės taikomos finansų maklerio įmonėms (apibrėžtoms Finansinių priemonių rinkų direktyvos (MiFID) 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte), įskaitant investicines paslaugas teikiančias kredito įstaigas, kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektų (KIPVPS) valdymo įmones¹ ir kompetentingas institucijas.

Kas nustatyta šiame dokumente?

2. Šios gairės taikomos teikiant šias Finansinių priemonių rinkų direktyvos (MiFID) I priedo A skirsnyje išvardytas investicines paslaugas:
  - a) investavimo rekomendacijų teikimas;
  - b) finansinių priemonių portfelio valdymas.
3. Nors šiose gairėse daugiausia nagrinėjami atvejai, kai paslaugos teikiamos neprofesionaliesiems klientams, jos taip pat turėtų būti taikomos (pagal tai, kiek yra aktualios), kai paslaugos teikiamos profesionaliesiems klientams (pažymėtina, kad MiFID 19 straipsnio 4 dalyje mažmeniniai ir profesionalieji klientai neskiriami).

Kada taikomos šios gairės?

4. Šios gairės pradėdamos taikyti praėjus 60 kalendorinių dienų nuo gairių 11 punkte nurodytos datos, iki kurios reikia pateikti pranešimą.

II. Sąvokos

5. Jeigu nenurodyta kitaip, Finansinių priemonių rinkų direktyvoje (MiFID) ir MiFID įgyvendinimo direktyvoje vartojamos sąvokos šiose gairėse turi tą pačią reikšmę. Taip pat taikomos šios sąvokos:

Finansinių priemonių rinkų direktyva (MiFID) 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB (vėliau iš dalies pakeista).

MiFID įgyvendinimo direktyva 2006 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos direktyva 2006/73/EB, kuria įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų ir veiklos sąlygų bei toje direktyvoje apibrėžti terminai.

6. Gairės nėra privalomojo pobūdžio dokumentas, todėl jose dažnai vartojamas žodis „turėtų“, tačiau gairėse nurodant MiFID numatytus reikalavimus vartojami žodžiai „turi“ arba „privalo“.

---

¹ Šios gairės KIPVPS valdymo įmonėms taikomos tik tada, kai jos teikia investicines individualių portfelių valdymo ar patarimų dėl investavimo paslaugas (kaip jos apibrėžtos KIPVPS direktyvos 6 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose).

III. Tikslas

7. Šių gairių tikslas – paaiškinti tam tikrų MiFID tinkamumo reikalavimų taikymo aspektus, siekiant užtikrinti bendrą, vienodą ir nuoseklų MiFID 19 straipsnio 4 dalies ir MiFID įgyvendinimo direktyvos 35 ir 37 straipsnių taikymą.
8. ESMA, atkreipdama dėmesį į tam tikrus svarbius klausimus ir taip didindama esamų standartų vertę, šiomis gairėmis tikisi labiau suvienodinti MiFID tinkamumo reikalavimų aiškinimą ir jų įgyvendinimo priežiūros metodus. Padėdama užtikrinti teisinio reguliavimo standartų laikymąsi, ESMA tikisi, kad atitinkamai didės ir investuotojų apsaugos lygis.

IV. Įsipareigojimai laikytis gairių ir pranešimų teikimo tvarkos

Gairių statusas

9. Šiame dokumente pateikiamos pagal ESMA reglamento 16 straipsnį paskelbtos gairės². Vadovaujantis ESMA reglamento 16 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos ir finansų rinkų dalyviai deda visas pastangas laikytis šių gairių.
10. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir įtraukti jas į savo priežiūros praktiką, įskaitant atvejus, kai konkrečios gairės visų pirma skirtos finansų rinkos dalyviams.

Pranešimų teikimo reikalavimai

11. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turi ESMA pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis gairių reikalavimų, ir, jeigu ne, nurodyti nesilaikymo priežastis. Kompetentingos institucijos turi ESMA apie tai pranešti per du mėnesius nuo ESMA vertimų paskelbimo dienos adresu suitability.387@esma.europa.eu. Iki šio termino pabaigos atsakymo nepateikusių kompetentingos institucijos bus laikomos nesilaikančiomis reikalavimų. Pranešimo šabloną galima rasti ESMA interneto svetainėje.
12. Finansų rinkų dalyviai neprivalo pranešti, ar jie laikosi šių gairių reikalavimų.

V. Gairės dėl tam tikrų MiFID tinkamumo reikalavimų aspektų

V.I Klientų informavimas apie tinkamumo vertinimą

Susiję teisės aktai: MiFID 19 straipsnio 1 ir 3 dalys

1 bendroji gairė

13. Finansų maklerio įmonės turėtų klientams aiškiai ir paprastai pranešti, kad tinkamumo vertinimas atliekamas siekiant suteikti įmonei galimybę veikti geriausiaisiais kliento interesais. Finansų maklerio

---

² 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB.

įmonės turėtų užtikrinti, kad nė viename etape nekiltų dviprasmybių ar painiavos dėl jų pačių pareigų šiame procese.

Papildomos gairės

14. Informacija apie investavimo rekomendacijų teikimo ir finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas turėtų apimti ir informaciją apie tinkamumo vertinimą. Tinkamumo vertinimas turėtų būti suprantamas kaip vientisas informacijos apie klientą surinkimo procesas ir tolesnis konkrečios finansinės priemonės tinkamumo tam klientui įvertinimas.
15. Dėl aiškumo įmonėms primenama, kad turi būti vertinamas ne vien tik rekomendacijų pirkti finansinę priemonę tinkamumas. Kiekviena rekomendacija turi būti tinkama, neatsižvelgiant į tai, ar tai yra rekomendacija pirkti, laikyti, parduoti ar kt.³ Informacija apie tinkamumo vertinimą klientams turėtų padėti suprasti šių reikalavimų paskirtį ir paskatinti juos teikti tikslų ir pakankamą informaciją apie savo žinias, patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus. Finansų maklerio įmonės turėtų klientui pabrėžti, jog išsamios ir tikslios informacijos surinkimas yra būtinas tam, kad įmonė galėtų klientui rekomenduoti tinkamus produktus ar paslaugas. Finansų maklerio įmonės pačios sprendžia, kaip jos informuos klientus apie tinkamumo vertinimą, ir tokia informacija gali būti pateikiama standartizuota forma. Tačiau pasirinkta forma turėtų būti tokia, kad būtų įmanoma taikyti kontrolės priemones siekiant patikrinti, ar informacija buvo pateikta.
16. Siekdamos užtikrinti, kad klientas suprastų, kas yra investicijų rizika bei investicijų rizikos ir grąžos santykis, finansų maklerio įmonės turėtų imtis atitinkamų veiksmų. Kad klientas galėtų suvokti investicijų riziką, įmonės turėtų apsvastyti galimybę naudoti suprantamus parodomuosius pavyzdžius, kokių nuostolių galima patirti prisiėmus atitinkamą rizikos lygį, ir įvertinti tokių scenarijų poveikį klientui. Klientui turėtų būti paaiškinta, kad tokių pavyzdžių ir jų poveikio klientui įvertinimo tikslas – padėti nustatyti kliento prisiimtinos rizikos lygį (jų rizikos profilį) ir atitinkamai – kokių rūšių finansinės priemonės (ir su jomis susijusi rizika) yra jam tinkamos.
17. Už tinkamumo vertinimą yra atsakinga finansų maklerio įmonė. Įmonės turėtų vengti nurodyti ar sudaryti įspūdį, kad klientas pats sprendžia dėl investicijos tinkamumo ar nustato, kurios finansinės priemonės atitinka jo rizikos profilį. Pavyzdžiui, įmonės turėtų vengti klientui nurodyti, kad jis pats tam tikrą finansinę priemonę pasirinko kaip tinkamą, arba reikalauti, kad klientas patvirtintų, jog priemonė ar paslauga yra jam tinkama.

V.II Klientams ir investicijoms suprasti būtinos priemonės

Susiję teisės aktai: MiFID 13 straipsnio 2 dalis ir 19 straipsnio 4 dalis bei MiFID įgyvendinimo direktyvos 35 straipsnio 1 dalis ir 37 straipsnis

2 bendroji gairė

---

³ Žr. CESR IV skirsnį „Questions and Answers. Understanding the definition of advice under MiFID“ (Klausimai ir atsakymai. Patarimų apibrėžties pagal MiFID suvokimas), 2010 m. balandžio 19 d., CESR/10-293.

18. Finansų maklerio įmonės turi įgyvendinti tinkamą politiką ir taikyti veiksmingas procedūras, kurios leistų joms nustatyti esminius faktus apie savo klientus ir suprasti finansinių priemonių, iš kurių tie klientai gali rinktis, savybes ir ypatumus⁴.

Papildomos gairės

19. Finansų maklerio įmonės privalo parengti ir įgyvendinti tinkamą politiką bei laikytis veiksmingų procedūrų (įskaitant atitinkamas priemones), kurios yra būtinos norint suprasti minėtus esminius faktus ir ypatumus⁵.
20. Finansų maklerio įmonės turi įgyvendinti politiką ir taikyti procedūras, kurios suteiktų joms galimybę surinkti ir įvertinti visą informaciją, būtiną tinkamumo vertinimui atlikti kiekvienam klientui. Pavyzdžiui, įmonės galėtų naudoti jų klientų pateiktus ar per diskusijas su jais užpildytus klausimynus.
21. Tinkamumui įvertinti būtina informacija apima įvairius aspektus, kurie gali turėti įtakos, pavyzdžiui, kliento finansinei padėčiai ar investavimo tikslams.
22. Tokie aspektai yra, pavyzdžiui, kliento:
  - a) santuokinė padėtis (ypač kliento veiksnumas panaudoti turtą, kuris gali priklausyti jo partneriui);
  - b) šeiminė padėtis (kliento šeiminės padėties pokyčiai (pvz., vaiko gimimas arba vaikas, kuris jau yra tokio amžiaus, kai gali stoti į universitetą) gali paveikti jo finansinę padėtį);
  - c) užimtumas (tai, kad klientas neteko darbo ar turi netrukus išeiti į pensiją, gali paveikti jo finansinę padėtį arba investavimo tikslus);
  - d) likvidumo būtinybė atliekant tam tikras investicijas.
23. Kliento amžius paprastai yra ypač svarbi informacija, kurią įmonės turi žinoti, kad galėtų įvertinti investicijos tinkamumą. Nustatydamos, kokia informacija yra būtina, įmonės turėtų atsižvelgti ir į poveikį, kurį vertinant tinkamumą galėtų turėti bet koks šios informacijos pokytis.
24. Finansų maklerio įmonės taip pat turėtų išmanyti siūlomus produktus. Tai reiškia, kad įmonės turėtų įgyvendinti politiką ir taikyti veiksmingas procedūras, skirtas užtikrinti, kad įmonė rekomenduotų investicijas arba savo klientų vardu investuotų tik tuo atveju, jeigu supranta konkretaus produkto ar finansinės priemonės ypatybes.

V.III Finansų maklerio įmonių darbuotojų kvalifikacija

Susiję teisės aktai: MiFID įgyvendinimo direktyvos 5 straipsnio 1 dalies d punktas

3 bendroji gairė

---

⁴ Taip pat reikėtų saugoti atitinkamą informaciją apie tinkamumo vertinimą, kaip nurodyta 9 gairėje.

⁵ MiFID 13 straipsnio 2 dalis.

25. Finansų maklerio įmonės privalo užtikrinti, kad su esminiais tinkamumo vertinimo proceso aspektais susiję darbuotojai turėtų pakankamai žinių ir patirties⁶.

Papildomos gairės

26. Darbuotojai turi suprasti, kokį vaidmenį jie atlieka tinkamumo vertinimo procese, ir turėti jiems paskirtoms funkcijoms vykdyti būtinus įgūdžius, žinias ir patirtį, įskaitant pakankamas žinias apie susijusius norminius reikalavimus ir procedūras.
27. Darbuotojai turi turėti būtinus įgūdžius, kad galėtų įvertinti kliento poreikius ir aplinkybes. Jie taip pat privalo turėti pakankamai darbo finansų rinkose patirties, kad suprastų finansines priemones, kurias ketina rekomenduoti (ar pirkti kliento vardu), ir nustatyti, ar konkrečios priemonės ypatybės atitinka kliento poreikius ir aplinkybes.
28. ESMA atkreipia dėmesį, kad kai kuriose valstybėse narėse, siekiant užtikrinti tinkamą su esminiais tinkamumo vertinimo proceso aspektais susijusių darbuotojų žinių ir patirties lygį, yra reikalaujama, kad darbuotojai, teikiantys investavimo rekomendacijas ir (arba) finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas, būtų sertifikuojami arba jiems būtų taikoma lygiavertė kvalifikacijos įvertinimo sistema.

V.IV Informacijos, kurią reikia surinkti iš klientų, išsamumas (proporcingumas)

Susiję teisės aktai: MiFID 19 straipsnio 4 dalis bei MiFID įgyvendinimo direktyvos 35 ir 37 straipsniai

4 bendroji gairė

29. Finansų maklerio įmonės, atsižvelgdamos į visas klientams teiktinų investavimo rekomendacijų ir (arba) finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugų ypatybes, turėtų nustatyti informacijos, kurią reikia surinkti iš klientų, išsamumo lygį.

Papildomos gairės

30. Prieš teikdamos investavimo rekomendacijas ir (arba) finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas, finansų maklerio įmonės visada turi surinkti būtiną informaciją apie kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, finansinę padėtį ir investavimo tikslus.
31. Iš kliento surinkta informacija gali būti nevienodai išsami. Nustatydamos, kokia informacija yra būtina ir aktuali, finansų maklerio įmonės, atsižvelgdamos į kliento žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus, turėtų apsvarstyti:
  - a) kokios rūšies finansinę priemonę ar sandorį (įskaitant finansinės priemonės ar sandorio sudėtingumą ir rizikos lygį) įmonė gali rekomenduoti ar sudaryti;
  - b) klientui teiktinos paslaugos pobūdį ir mastą;

---

⁶ MiFID įgyvendinimo direktyvos 5 straipsnio 1 dalies d punkte reikalaujama, kad visos investicinės įmonės samdytų darbuotojus, turinčius jiems paskirtoms funkcijoms vykdyti būtinus įgūdžius, žinias ir patirtį.

c) kliento ypatybes, poreikius ir aplinkybes.

32. Nors informacija, kurią būtina surinkti, gali būti nevienodai išsami, pareigos užtikrinti, kad rekomendacija ar kliento vardu atlikta investicija yra tinkama klientui, standartas bet koku atveju yra vienodas. Pagal MiFID numatytą proporcingumo principą įmonėms leidžiama surinkti tiek informacijos, kad ji būtų proporcinga produktams ar paslaugoms, kurias siūlo finansų maklerio įmonė arba dėl kurių suteikti investavimo rekomendaciją ar finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas prašo klientas. Pagal šį principą įmonėms draudžiama sumažinti klientams taikomą apsaugos lygį.

33. Pavyzdžiui, prieš suteikdamos galimybę įsigyti sudėtingų⁷ ar rizikingų⁸ finansinių priemonių, finansų maklerio įmonės turėtų atidžiai apsvarstyti, ar nereikia apie klientą surinkti daugiau ir išsamesnės informacijos, nei įmonė rinktų nesudėtingų arba mažiau rizikingų finansinių priemonių atveju. Tai yra svarbu tam, kad įmonės galėtų įvertinti kliento gebėjimą suprasti ir finansiškai prisiimti su tokiais priemonėmis susijusią riziką⁹.

34. Nelikvidžių finansinių priemonių atveju¹⁰ iš kliento būtina surinkti informacija, žinoma, apims informaciją apie tai, kiek laiko klientas yra pasirengęs laikyti tą investiciją (t.y. investavimo laikotarpį). Kadangi informaciją apie kliento finansinę padėtį reikia surinkti visada, surinktinos informacijos išsamumas gali priklausyti nuo finansinių priemonių, kurias ketinama rekomenduoti ar įsigyti, rūšies. Pavyzdžiui, nelikvidžių arba rizikingų finansinių priemonių atveju būtina surinkti informacija gali apimti visus toliau nurodytus aspektus, kadangi jie yra itin svarbūs nustatant, ar kliento finansinė padėtis leidžia jam investuoti ar leisti jo vardu investuoti į minėtas priemones:

- a) kliento nuolatinių pajamų ir bendras pajamų dydis, ar gaunamos pajamos yra pastovios ar laikinos, šių pajamų šaltinis (pavyzdžiui, darbo užmokestis, pensija, investicinės veiklos pajamos, pajamos iš nuomos ir kt.);
- b) kliento turtas, įskaitant likvidų turtą, investicijas ir nekilnojamąjį turtą – tai apima visas finansines investicijas, asmeninį ir investicinį turtą, pensijų fondus, grynųjų pinigų indėlius ir kt., kuriuos klientas gali turėti. Prireikus įmonė taip pat turėtų surinkti informaciją apie galimas minėtam turtui taikomas sąlygas, nuostatas, naudojimosi galimybes, paskolas, garantijas ir kitus apribojimus;
- c) kliento nuolatiniai finansiniai įsipareigojimai, kurie apima kliento prisiimtus ar planuojamus prisiimti finansinius įsipareigojimus (kliento debetą, bendrą įsiskolinimų sumą, kitus periodinius įsipareigojimus ir kt.)

35. Nustatydamas, kokią informaciją būtina surinkti, finansų maklerio įmonės taip pat turėtų atsižvelgti į teiktinos paslaugos pobūdį. Praktiškai tai reiškia, kad:

---

⁷ Kaip apibrėžta MiFID.

⁸ Kiekviena investicinė įmonė pati iš anksto apibrėžia savo investuotojams siūlomų finansinių priemonių rizikos lygį atsižvelgdama į įmonės priežiūrą vykdančių kompetentingų institucijų paskelbtas gaires, jeigu tokios yra.

⁹ Bet kuriuo atveju siekdama užtikrinti, kad klientai suprastų investicijų riziką ir nuostolius, kuriuos jie gali patirti, įmonė turėtų kuo aiškiau ir suprantamiau paaiškinti šią riziką, galbūt naudodama parodomuosius pavyzdžius, kokių nuostolių galima patirti, jeigu investicija bus nesėkminga. Kliento galimybės prisiimti nuostolius ribos galėtų būti išplėstos įvertinant jo pajėgumą atlaikyti nuostolius. Taip pat žr. 16 dalį.

¹⁰ Kiekviena investicinė įmonė pati *a priori* nustato, kurias iš investuotojams siūlomų finansinių priemonių ji laiko nelikvidžiomis, atsižvelgdama į galimas įmonės priežiūrą vykdančių kompetentingų institucijų paskelbtas gaires, jeigu tokios yra.

- a) teikdamos investavimo rekomendacijas įmonės turėtų surinkti pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti kliento gebėjimą suprasti kiekvienos finansinės priemonės, kurią ketinama rekomenduoti, pobūdį ir su ja susijusią riziką;
  - b) kadangi teikiant finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas investavimo sprendimus kliento vardu priima finansų maklerio įmonė, su visomis finansinėmis priemonėmis, iš kurių gali būti sudarytas portfelis, susijusios kliento patirtis ir žinios gali būti mažiau išsamios nei reikėtų tuo atveju, jeigu klientui dėl tų pačių finansinių priemonių būtų teikiama investavimo rekomendacija. Tačiau pabrėžtina, kad net ir tokiais atvejais klientas turėtų bent jau suprasti bendrą portfelio ir su kiekvienu finansinių priemonių, kurios gali būti įtrauktos į portfelį, tipu susijusią riziką. Finansų maklerio įmonės turėtų labai aiškiai suprasti ir išmanyti kliento investicinį profilį.
36. Kliento prašomos suteikti paslaugos mastas taip pat gali turėti įtakos apie klientą renkamos informacijos išsamumui. Pavyzdžiui, finansų maklerio įmonės turėtų surinkti išsamesnę informaciją apie klientus, prašančius rekomendacijos dėl viso jų finansinio portfelio investavimo, nei apie klientus, prašančius konkretaus patarimo, kaip investuoti tam tikrą pinigų sumą, kuri sudaro palyginti nedidelę viso jų portfelio dalį.
37. Nustatydamą, kokią informaciją reikia surinkti, finansų maklerio įmonė turėtų atsižvelgti ir į kliento pobūdį. Pavyzdžiui, išsamesnę informaciją paprastai reikėtų surinkti apie vyresnio amžiaus ir potencialiai labiau pažeidžiamus klientus, pirmą kartą prašančius suteikti investavimo rekomendaciją. Be to, kai įmonė teikia investavimo rekomendacijas ar finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas profesionaliajam klientui (kuris yra tinkamai priskirtas šiai kategorijai), ji paprastai turi teisę daryti prielaidą, kad toks klientas turi pakankamai patirties ir žinių, todėl įmonei rinkti informacijos apie tokio kliento žinias ir patirtį nebūtina.
38. Jeigu investavimo rekomendacija ar finansinių priemonių portfelio valdymo paslauga teikiama „*per se* profesionaliajam klientui“¹¹ (t.y. profesionaliajam klientui be atskiro pripažinimo), finansų maklerio įmonė taip pat turi teisę daryti prielaidą, kad toks klientas yra finansiškai pajėgus prisiimti visą susijusią investicijų riziką, atitinkančią jo investavimo tikslus, todėl paprastai įmonė neprivalo surinkti informacijos apie tokio kliento finansinę padėtį. Pavyzdžiui, kai klientas siekia apsaugoti nuo rizikos, įmonei reikės išsamios informacijos apie šią riziką, kad galėtų pasiūlyti veiksmingą apsidraudimo nuo rizikos priemonę.
39. Iš kliento surinktina informacija taip pat priklausys nuo kliento poreikių ir aplinkybių. Pavyzdžiui, tikėtina, kad finansų maklerio įmonei reikės išsamesnės informacijos apie kliento finansinę padėtį, jeigu klientas turi daug ir (arba) ilgalaikių investavimo tikslų, nei tuo atveju, kai klientas paprasčiausiai pageidauja saugios trumpalaikės investicijos.
40. Jeigu finansų maklerio įmonė nesurenka pakankamai informacijos¹², kad galėtų suteikti klientui tinkamą investavimo rekomendaciją ar finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugą, ji neturi teisės tam klientui tokios paslaugos suteikti¹³.

¹¹ Kaip nustatyta MiFID II priedo 1 skirsnio („Profesionaliais laikomų klientų kategorijos“).

¹² „Pakankamai informacijos“ reikia suprasti kaip informaciją, kurią finansų maklerio įmonės privalo surinkti, kad įvykdytų MiFID nustatytus tinkamumo testo reikalavimus.

¹³ Žr. MiFID įgyvendinimo direktyvos 35 straipsnio 5 dalį.

V.V Informacijos apie klientą patikimumas

Susiję teisės aktai: MiFID 19 straipsnio 4 dalis bei MiFID įgyvendinimo direktyvos 35 ir 37 straipsniai

5 bendroji gairė

41. Finansų maklerio įmonės turėtų imtis būtinų veiksmų įsitikinti informacijos, surinktos apie klientus, patikimumu. Konkrečiai įmonės:
  - a) neturėtų per daug remtis pačių klientų pateikiamu jų žinių, patirties ir finansinės padėties vertinimu;
  - b) turėtų užtikrinti, kad visos tinkamumo vertinimo procese taikomos priemonės būtų tinkamai parengtos (pvz., klausimai neturėtų būti pateikti taip, kad klientui būtų peršama konkreti investicijų rūšis);
  - c) turėtų imtis veiksmų įsitikinti apie klientą gautos informacijos nuoseklumu.

Papildomos gairės

42. Iš klientų paprastai tikimasi, kad jie pateiks teisingą, naujausią ir išsamią informaciją, būtiną tinkamumo vertinimui atlikti. Tačiau finansų maklerio įmonės turi imtis būtinų veiksmų apie klientus surinktos informacijos patikimumui patikrinti. Už informacijos tinkamumo įvertinimui atlikti patikimumą bet kuriuo atveju atsako finansų maklerio įmonė. Pavyzdžiui, įmonės turėtų įvertinti, ar klientų pateiktoje informacijoje nėra akivaizdžių netikslumų. Įmonės taip pat privalo užtikrinti, kad klientai jiems pateikiamus klausimus suprastų teisingai ir kad bet koks kitas informacijai surinkti taikomas metodas būtų parengtas taip, kad būtų gauta visa tinkamumui įvertinti būtina informacija.
43. Kliento pateiktą savęs vertinimą turėtų atsverti objektyvūs kriterijai. Pavyzdžiui:
  - a) užuot klaususi kliento, ar jis mano turįs pakankamai patirties investuoti į tam tikras priemones, įmonė galėtų kliento paklausti, su kokiomis priemonėmis jis yra susipažinęs;
  - b) užuot klaususi, ar klientai mano turintys pakankamai lėšų investuoti, įmonė galėtų paprašyti faktinės informacijos apie kliento finansinę padėtį;
  - c) užuot klaususi, ar klientą tenkina prisiimama rizika, įmonė galėtų paklausti, kokio dydžio nuostolius, susijusius su atskira investicija arba visu portfelium, klientas būtų pasirengęs priimti per nustatytos trukmės laikotarpį.
44. Jei finansų maklerio įmonės tinkamumo vertinimui atlikti naudoja įvairius klientams naudoti skirtus įrankius (pavyzdžiui., klausimynus interneto tinklapyje ar rizikos analizės programinę įrangą), jos turėtų įdiegti veiksmingas sistemas ir kontrolės priemones užtikrinančias, kad minėti įrankiai yra tinkami numatytiems tikslams pasiekti ir taikant minėtus įrankius būtų pasiekta gerų rezultatų. Pavyzdžiui, siekiant atkreipti dėmesį į kliento atsakymuose pateiktos informacijos prieštaravimus, į rizikos analizės programinę įrangą galėtų būti įdiegtos tam tikros klientų pateikiamų atsakymų nuoseklumo kontrolės priemonės.

45. Finansų maklerio įmonės taip pat turėtų imtis pagrįstų veiksmų, kad sumažintų galimą su tokių įrankių naudojimu susijusią riziką. Pavyzdžiui, rizika gali kilti, kai klientai (savo iniciatyva ar paraginus su klientais bendraujantiems darbuotojams) pakeičia savo atsakymus, kad galėtų pasinaudoti finansinėmis priemonėmis, kurios jiems gali būti netinkamos.
46. Kad užtikrintų kliento pateikiamos informacijos nuoseklumą, finansų maklerio įmonės surinktą informaciją turėtų vertinti kaip visumą. Įmonės turėtų atkreipti dėmesį į bet kokius kliento atsakymuose pateiktos informacijos prieštaravimus ir susisiekti su klientu, kad pašalintų galimus esminius neatitikimus ar netikslumus. Tokių prieštaravimų pavyzdžiai galėtų būti atvejai, kai klientas turi mažai žinių ar patirties, tačiau yra linkęs labai rizikuoti, arba klientai, kuriems yra būdingas atsargus rizikos profilis, nurodo ambicingus investavimo tikslus.

V.VI Informacijos apie klientą atnaujinimas

Susiję teisės aktai: MiFID įgyvendinimo direktyvos 37 straipsnio 3 dalis

6 bendroji gairė

47. Jei finansų maklerio įmonė su klientu palaiko nuolatinius ryšius, ji turėtų nustatyti tinkamas procedūras, kad galėtų nuolat turėti pakankamą ir naujausią informaciją apie klientą.

Papildomos gairės

48. Finansų maklerio įmonėms, nuolat teikiančioms investavimo rekomendacijas arba finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas, reikia visuomet turėti pakankamą ir naujausią informaciją apie klientą tinkamumo vertinimui atlikti. Todėl įmonės turi įdiegti procedūras, kuriomis apibrėžiama:
  - a) kaip dažnai ir kuri surinktos informacijos dalis turėtų būti atnaujinama;
  - b) kaip reikėtų atnaujinti surinktą informaciją ir kokių veiksmų įmonė turėtų imtis, gavusi papildomą ar atnaujintą informaciją arba klientui nepateikus prašomos informacijos.
49. Informacijos atnaujinimo dažnumas gali skirtis atsižvelgiant, pavyzdžiui, į klientų rizikos profilį: remdamasi pagal tinkamumo reikalavimus apie klientą surinkta informacija įmonė paprastai nustato kliento investicijų rizikos profilį, t. y. kokios rūšies investicinės paslaugos ar finansinės priemonės apskritai gali būti tinkamos tam klientui atsižvelgiant į jo žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus. Tikėtina, kad iš didesnės rizikos profilio klientų gautą informaciją reikės atnaujinti dažniau nei mažesnės rizikos profilio klientų atveju. Informaciją taip pat gali tekti atnaujinti įvykus tam tikriems įvykiams, pavyzdžiui, klientui pasiekus pensinį amžių.
50. Informaciją atnaujinti galima, pavyzdžiui, per periodiškus susitikimus su klientais arba nusiunčiant jiems informacijai atnaujinti skirtą klausimyną. Aktualūs veiksmai po to galėtų būti kliento rizikos profilio pakeitimas, padarytas remiantis naujausia gauta informacija.

V.VII Informacija apie klientą, kurią turi pateikti juridiniai asmenys ar grupės

Susiję teisės aktai: MiFID 4 straipsnio 1 dalies 10 punktą ir 19 straipsnio 4 dalis

7 bendroji gairė

51. Kai klientas yra juridinis asmuo arba dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupė arba kai vienam ar daugiau fizinių asmenų atstovauja kitas fizinis asmuo, finansų maklerio įmonė, norėdama nustatyti, kam turėtų būti taikomas tinkamumo vertinimas, pirmiausia turėtų remtis galiojančiais teisinės aktais.
52. Jeigu teisės aktuose tai nėra aiškiai reglamentuota, o ypačingai tais atvejais, kai nepaskirtas vienas atstovas (pavyzdžiui, sutuoktinių poros atveju), finansų maklerio įmonė, remdamasi iš anksto patvirtinta politika, turėtų su atitinkamais asmenimis (juridinio asmens atstovais, grupei priklausančiais asmenimis ar atstovaujamaiais fiziniiais asmenimis) susitarti, kam reikėtų taikyti tinkamumo vertinimą ir kaip šis vertinimas bus praktiškai atliekamas, taip pat iš ko turėtų būti renkama informacija apie kliento žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus. Finansų maklerio įmonė tokį susitarimą turėtų išsaugoti.

Papildomos gairės

53. MiFID II priede nustatyta, kad „įgūdžių, patirties ir žinių“, reikalingų mažoms įmonėms, pageidaujantioms būti laikomomis profesionaliaisiais klientais, vertinimas turėtų būti atliekamas „su asmeniu, turinčiu teisę įmonės vardu vykdyti sandorius“. Analogiškai toks metodas turėtų būti taikomas tinkamumo vertinimui atlikti tais atvejais, kai fiziniam asmeniui atstovauja kitas fizinis asmuo ir kai reikia atlikti mažos įmonės tinkamumo vertinimą. Tokiais atvejais finansinė padėtis ir investavimo tikslai turėtų būti pagrindinio kliento (atstovaujamo fizinio asmens arba mažos įmonės), o patirtis ir žinios – fizinio asmens atstovo arba asmens, turinčio teisę įmonės vardu vykdyti sandorius.
54. Finansų maklerio įmonės turėtų patvirtinti politiką, skirtą nustatyti, kam reikėtų taikyti tinkamumo vertinimą dirbant su juridiniu asmeniu arba dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupe arba kai vienam ar daugiau fizinių asmenų atstovauja kitas fizinis asmuo. Tokioje politikoje turėtų būti numatyta būtinybė atsižvelgti į visų susijusių asmenų geriausius interesus ir jų apsaugos poreikį.
55. Kai nėra susitarimo ir kai grupei priklausančių asmenų finansinė padėtis skiriasi, finansų maklerio įmonė turėtų vertinti konkrečiu atveju svarbiausią asmenį (t. y. asmenį, kurio finansinė padėtis yra prasčiausia). Tą patį reikėtų daryti svarstant jų investavimo tikslus (t. y. vertinti asmenį, kurio investavimo tikslai yra konservatyviausi) arba patirtį ir žinias (t. y. vertinti vykdyti sandorius įgaliotą asmenį, turintį mažiausiai patirties ir žinių).
56. Tais atvejais, kai du ar daugiau asmenų turi teisę kartu vykdyti sandorius grupės vardu (taip gali būti esant bendroms sąskaitoms), finansų maklerio įmonės apibrėžtas kliento rizikos profilis turėtų atspindėti skirtingų susijusių asmenų teisę priimti investicinius sprendimus bei galimą tokių sprendimų poveikį individualiai jų finansinei padėčiai ir investavimo tikslams.

V.VIII Investicijos tinkamumui užtikrinti būtinos priemonės

Susiję teisės aktai: MiFID 13 straipsnio 2 dalis ir MiFID įgyvendinimo direktyvos 5 straipsnis

8 bendroji gairė

57. Kad galėtų parinkti klientams tinkamas investicijas, finansų maklerio įmonės turėtų nustatyti politiką ir procedūras, kuriomis būtų užtikrinama, kad būtų nuosekliai atsižvelgiama į:

- a) visą apie klientą turimą informaciją, kuri gali būti svarbi vertinant, ar investicija yra tinkama, įskaitant informaciją apie dabartinį kliento investicijų portfelį (ir turto paskirstymą tame portfelyje);
- b) visas svarbias tinkamumo vertinimo metu svarstyty investicijų ypatybes, įskaitant bet kokią susijusią riziką ir bet kokias tiesiogines ar netiesiogines kliento išlaidas¹⁴.

Papildomos gairės

58. Tinkamumo vertinimui atlikti įvairius įrankius (pavyzdžiui, portfelių modelius, turto paskirstymo programinę įrangą ar galimų investicijų rizikos analizės priemones) naudojančios finansų maklerio įmonės turėtų turėti tinkamas sistemas ir kontrolės priemones, užtikrinančias, kad minėti įrankiai būtų tinkami numatytam tikslui pasiekti ir juos taikant būtų pasiekiami gerų rezultatų.
59. Šiuo atžvilgiu įrankiai turėtų būti parengti taip, kad būtų atsižvelgiama į visas svarbias kiekvieno kliento ar finansinės priemonės ypatybes. Pavyzdžiui, įrankiai, kuriomis klientai ar finansinės priemonės skirstomi į pernelyg plačias kategorijas, nebūtų laikomi tinkamais.
60. Įmonės turėtų nustatyti politiką ir procedūras, kurios suteiktų joms galimybę, be kita ko, užtikrinti, kad:
  - a) teikiant klientui investavimo rekomendacijas ir finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugas būtų atsižvelgiama į tinkamą rizikos išskaidymo laipsnį;
  - b) klientas gerai suprastų investicijų rizikos ir grąžos santykį (t. y. kad iš nerizikingų investicijų bus gaunamas mažas pelnas), investavimo laikotarpio įtaką šiam santykiui ir išlaidų poveikį investicijoms;
  - c) kliento finansinė padėtis leistų jam investuoti ir klientas būtų pajėgus prisiimti galimus nuostolius, jeigu investicijos būtų nuostolingos;
  - d) teikiant bet kokią investavimo rekomendaciją arba sudarant sandorį (kai klientui yra teikiama finansinių priemonių portfelio valdymo paslauga) dėl nelikvidžios finansinės priemonės, yra atsižvelgta į tai, kiek laiko klientas yra pasirengęs išlaikyti investiciją;
  - e) bet kokie interesų konfliktai neigiamai nepaveiktų tinkamumo vertinimo kokybės.

V.IX Informacijos saugojimas

Susiję teisės aktai: MiFID 13 straipsnio 6 dalis bei MiFID įgyvendinimo direktyvos 5 straipsnio 1 dalies f punktas ir 51 straipsnis

9 bendroji gairė

61. Finansų maklerio įmonės turėtų bent jau:

---

¹⁴ Žr. MiFID įgyvendinimo direktyvos 33 straipsnį dėl įpareigojimo informuoti klientus apie išlaidas.

- a) taikyti tinkamą informacijos registravimo ir saugojimo tvarką, kad užtikrintų tvarkingą ir skaidrų informacijos apie tinkamumo vertinimą, taip pat informacijos apie visas suteiktas investavimo rekomendacijas ir visas atliktas investicijas (įskaitant turto pardavimą) saugojimą;
- b) užtikrinti, kad taikoma informacijos saugojimo tvarka leistų nustatyti klaidas, padarytas vertinant tinkamumą (pavyzdžiui, netinkamą rekomendaciją);
- c) užtikrinti, kad su saugoma informacija galėtų susipažinti atitinkami įmonėje dirbantys asmenys ir kompetentingos institucijos;
- d) taikyti tinkamas procedūras, skirtas informacijos saugojimo tvarkos trūkumams ar apribojimams sumažinti.

Papildomos gairės

62. Finansų maklerio įmonių taikoma informacijos saugojimo tvarka turi būti tokia, kad įmonės galėtų vėliau nustatyti, kodėl padaryta tam tikra investicija. Tai galėtų būti svarbu kilus kliento ir įmonės ginčui. Tai taip pat yra svarbu kontrolei užtikrinti, pavyzdžiui, bet kokie informacijos saugojimo trūkumai gali sukliudyti kompetentingai institucijai įvertinti įmonės tinkamumo vertinimo proceso kokybę ir, remiantis valdymo informacija, sumažinti galimybę nustatyti netinkamo pardavimo riziką.
63. Dėl minėtų priežasčių finansų maklerio įmonė privalo saugoti visą svarbią informaciją apie tinkamumo vertinimą, pavyzdžiui, informaciją apie klientą (įskaitant tai, kaip minėta informacija panaudojama ir interpretuojama kliento rizikos profiliui apibrėžti) ir informaciją apie klientui rekomenduotas ar jo vardu pirkta finansines priemones. Ši informacija turėtų apimti:
  - a) visus įmonės atliktus su tinkamumo vertinimu susijusius pakeitimus, ir ypač kliento investicijų rizikos profilio pakeitimus;
  - b) kliento investicijų rizikos profilių atitinkančių finansinių priemonių rūšis ir tokio vertinimo pagrindimą, taip pat visus su tuo susijusius pakeitimus ir jų priežastis.